

10. 7. 2019

ID: 109643

Rozhodčí řízení

Obsahem ustanovení § 5 Pravidel o nákladech rozhodčího řízení pro vnitrostátní spory, tvořících přílohu Řádu pro vnitrostátní spory Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky je závazek Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky vrátit žalobci 50 % rozdílu zaplaceného poplatku z hodnoty žaloby a minimálního poplatku v případě, kdy žalobce vezme zpět žalobu ve lhůtě alespoň 7 dnů před (byť opakovaně) nařízeným prvním jednáním.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 991/2017-238, ze dne 27.3.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce: STÁTNÍ TISKÁRNA CENIN, státní podnik, se sídlem v P., zastoupeného JUDr. P.M., Ph.D., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému: Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, se sídlem v P., zastoupenému prof. JUDr. M.B., CSc., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení částky 500 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 42 C 38/2010, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2016, č. j. 23 Co 76/2011-210, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2016, č. j. 23 Co 76/2011-210, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 8. 9. 2010, č. j. 42 C 38/2010-62, ve výroku pod bodem I v rozsahu, ve kterém byla zamítnuta žaloba co do částky 496 500 Kč s úroky z prodlení z této částky za dobu od 14. 8. 2009 do zaplacení ve výši, která v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení odpovídá v procentech součtu čísla 7 a výše limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace ČNB vyhlášené ve věstníku ČNB a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí, a ve výroku pod bodem II se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 8. 9. 2010, č. j. 42 C 38/2010-62, zamítl žalobu o zaplacení částky 500 000 Kč s 9,25% úrokem z prodlení za dobu od 26. 3. 2009 do 30. 6. 2009 a s úrokem z prodlení od 1. 7. 2009 do zaplacení ve výši, která v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení odpovídá v procentech součtu čísla 7 a výše limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace ČNB vyhlášené ve Věstníku ČNB a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí (výrok pod bodem I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Žalobce se žalobou domáhal na žalovaném vrácení peněžitého plnění představovaného jednou polovinou poplatku, který uhradil v rozhodčím řízení zastaveném poté, co vzal svůj návrh na zahájení rozhodčího řízení zpět.

Soud prvního stupně zjistil, že žalobce uzavřel dne 14. 3. 2006 se společností CCS Česká společnost pro platební karty s.r.o. smlouvu na nákup personalizačních strojů PB 6500 - DATACARD (dále jen „Smlouva“), která obsahovala rozhodčí doložku sjednávající pravomoc žalovaného k rozhodování sporů vyplývajících z této smlouvy. Žalobce zahájil žalobou ze dne 10. 7. 2007 vůči svému smluvnímu partnerovi rozhodčí řízení, v jehož rámci uhradil stanovený poplatek ve výši 1 000 000 Kč. První ústní jednání bylo nařízeno na den 17. 3. 2008. Protože mezi stranami rozhodčího řízení probíhalo mimosoudní jednání, bylo rozhodčí řízení přerušeno. První nařízené jednání se nekonalo s ohledem na to, že strany spolu stále jednaly o smírném vyřešení věci. Na žádost obou stran sporu doručenou

žalovanému dne 7. 3. 2008 rozhodčí senát odročil toto jednání na neurčito, poté jednání nařídil na den 10. 6. 2008, i toto jednání však bylo odročeno na neurčito. Dne 13. 6. 2008 doručil žalobce žalovanému zpětvzetí žaloby a současně požadoval vrácení poloviny zaplaceného poplatku. Usnesením ze dne 28. 7. 2008 rozhodčí senát rozhodčí řízení zastavil, návrh žalobce na vrácení poloviny zaplaceného poplatku za rozhodčí řízení zamítl a rozhodl, že žádná ze stran nemá nárok na náhradu nákladů řízení.

Soud prvního stupně konstatoval, že je v tomto sporu pravomocný k rozhodování ve věci, neboť žalobce podal žalobu na plnění z titulu vydání bezdůvodného obohacení. Při nesporném skutkovém stavu věci se soud prvního stupně zabýval výkladem § 5 Pravidel o nákladech rozhodčího řízení pro vnitrostátní spory (dále jen „Pravidla“), která tvoří přílohu Řádu pro vnitrostátní spory Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Řád“). Odstavec 1 tohoto ustanovení upravuje částečné vrácení poplatku za rozhodčí řízení. Stanoví, že vezme-li žalobce, popř. žalovaný žalobu navzájem či námitku započtení dle § 28 odst. 3 tohoto řádu nejpozději 7 dnů před datem nařízeného prvního ústního jednání ve věci zpět, vrací se žalobci, popř. žalovanému 50 % rozdílu poplatku zaplaceného z hodnoty žaloby, popř. žaloby navzájem či námitky započtení a minimálního poplatku. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že pokud bylo Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Rozhodčí soud“) nařízeno první ústní jednání ve věci na den 17. 3. 2008, měl by žalobce nárok na vrácení části zaplaceného poplatku za rozhodčí řízení pouze tehdy, pokud by vzal žalobu zpět před prvním nařízeným, nikoliv skutečně konaným jednáním ve věci. Žalobce však vzal žalobu zpět 13. 6. 2008, tedy téměř po třech měsících po nařízeném prvním ústním jednání ve věci, proto nemá nárok na využití § 5 Pravidel.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 4. 2011, č. j. 23 Co 76/2011-111, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 13. 5. 2011, č. j. 23 Co 76/2011-115, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 496 500 Kč s ročním 8,25% úrokem z prodlení; v části, ve které byla zamítnuta žaloba o zaplacení částky 3 500 Kč s příslušenstvím a příslušenství za dobu od 26. 3. 2009 do 13. 8. 2009, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok pod bodem II).

Ve svých právních závěrech vyšel odvolací soud z charakteru rozhodčího řízení, jehož účelem je snazší a rychlejší řízení oproti řízení soudnímu, jeho důsledkem však nemůže být větší postih účastníka oproti soudnímu řízení, tak jak se to stalo v této věci. Jestliže žalobce zaplatil poplatek nikoliv v nepatrné výši, pak za stavu, kdy z důvodu zpětvzetí žaloby bylo rozhodčí řízení zastaveno, legitimně očekával, že mu bude vrácena alespoň část zaplaceného poplatku podle § 5 odst. 1 Pravidel. Podle názoru odvolacího soudu nelze odhlédnout od postupu soudu v identické věci – kdy došlo k zastavení řízení předtím, než se začalo ve věci jednat, kdy se vrací soudní poplatek, což je upraveno zákonem o soudních poplatcích a nikoliv Pravidly určenými žalovaným, byť se jim žalobce v souvislosti s rozhodčí smlouvou podrobil. Odvolací soud poukázal na účel vrácení soudního poplatku při zastavení soudního řízení – tím je především motivace účastníků k mimosoudnímu řešení sporu, na což navazuje ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. [549/1991](#) Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“). Odvolací soud dovodil, že Pravidla neposkytují stranám rozhodčího řízení časový prostor ke zvážení, zda bude účastník trvat na věcném projednání, či zda vezme žalobu zpět, a poškozují tak účastníka rozhodčího řízení oproti postavení účastníků soudního řízení a vytváří tak jejich nerovnost. Za tohoto stavu přihlédl odvolací soud k hledisku spravedlnosti soudního rozhodnutí založeného na podkladě zákona a shledal nárok žalobce na vrácení části poplatku za důvodný a opodstatněný. Při určení výše plnění vycházel odvolací soud z Pravidel.

K dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu ve znění doplňujícího usnesení ze dne 13. 5. 2011 Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 23. 5. 2013, č. j. 23 Cdo 3101/2011-152, zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2011, č. j. 23 Co 76/2011-111, ve znění doplňujícího usnesení

ze dne 13. 5. 2011, č. j. 23 Co 76/2011-115, s výjimkou části výroku pod bodem I, ve které byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 8. 9. 2010, č. j. 42 C 38/2010-62, s výjimkou části výroku pod bodem I, ve které byla žaloba zamítnuta v rozsahu částky 3 500 Kč s úrokem z prodlení z této částky specifikovaným v tomto výroku a v rozsahu úroku z prodlení z částky 496 500 Kč za dobu od 26. 3. 2009 do 13. 8. 2009 specifikovaného v tomto výroku, řízení v tomto rozsahu zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Nejvyšší soud v tomto rozsudku dospěl k závěru, že odvolací soud (stejně jako před ním soud prvního stupně) rozhodl o věci, která nenáleží do pravomoci soudu. Tím řízení zatížil zmatečností vadou uvedenou v § 229 odst. 1 písm. a) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), pro kterou nemůže napadené rozhodnutí obstát. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 4 o. s. ř. zrušil v napadeném rozsahu včetně závislých výroků o náhradě nákladů řízení rozhodnutí soudů obou stupňů a rozhodl o zastavení řízení v tomto rozsahu.

Na základě ústavní stížnosti žalobce Ústavní soud nálezem ze dne 3. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 2407/13, zrušil rozsudek Nejvyššího soudu s odůvodněním, že napadeným rozsudkem bylo porušeno základní právo žalobce domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a ve spojení s tím jeho základní právo na ochranu majetku podle článku 11 odst. 1 Listiny. Postupem Nejvyššího soudu byl podle závěru Ústavního soudu současně porušen článek 4 Ústavy České republiky ukládající soudům povinnost chránit základní práva a svobody.

Nejvyšší soud vázán rozhodnutím Ústavního soudu a v něm uvedenými závěry proto dovolání žalovaného znovu projednal a rozsudkem ze dne 28. 7. 2016, č. j. 23 Cdo 2847/2014-178, zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2011, č. j. 23 Co 76/2011-111, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 13. 5. 2011, č. j. 23 Co 76/2011-115, s výjimkou části výroku pod bodem I, ve které byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že odvolací soud nesprávně aplikoval na posuzovanou věc ustanovení zákona o soudních poplatcích, když podle vlastního vyjádření přihlédl k hledisku spravedlnosti soudního rozhodnutí založeného na podkladě zákona o soudních poplatcích, nikoli na Pravidlech, resp. Řádu žalovaného. Přímá aplikace zákona o soudních poplatcích není možná, a to ani s odůvodněním, že důsledkem rozhodčího řízení nemůže být větší postih účastníka oproti řízení soudnímu. Nejvyšší soud dále odvolacímu soudu vytkl, že neprovedl výklad § 5 Pravidel, byť předmětem sporu byla rozdílná interpretace účastníků tohoto ustanovení, podle nějž žalovaný vrátí 50 % rozdílu poplatku zaplaceného z hodnoty žaloby, popř. žaloby navzájem (protižaloby) či námitky započtení a minimálního poplatku, vezme-li žalobce zpět žalobu, popř. žalovaný žalobu navzájem (protižalobu) či námitku započtení „nejpozději 7 dnů před termínem nařízeného prvního ústního jednání ve věci“.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 11. 2016, č. j. 23 Co 76/2011-210, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku pod bodem I o věci samé ohledně částky 496 500 Kč s příslušenstvím (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II). Podle odvolacího soudu je z odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2847/2014 zřejmé, že Nejvyšší soud nesouhlasil s předchozím právním názorem odvolacího soudu vyjádřeným v rozsudku odvolacího soudu sp. zn. 23 Co 76/2011, když výslovně uvedl, že není použitelná úprava vyplývající ze zákona o soudních poplatcích pro účely rozhodování o poplatcích zaplacených v rozhodčím řízení, když účastníci rozhodčího řízení výslovně akceptovali úpravu vyplývající ze zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“), Řádu uvedeného Rozhodčího soudu i Pravidel. Odvolací soud dále uvedl, že dříve provedený teleologický a logický výklad odvolacím soudem ve vztahu ke smyslu a účelu rozhodčího řízení a rovnosti procesních stran byl podle závěrů odvolacího soudu nesprávný a nerespektoval specifika rozhodčího řízení. Nato odvolací soud odmítl dodatečný výklad provedený žalobcem, když uvedl, že tento

nemůže obstat, a to ani s poukazem na § 3030, § 2 a § 10 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, (dále jen „o. z.“), když tato výkladová pravidla lze použít ve vztahu k výkladu právního úkonu účastníka, v daném případě se však jedná o interpretaci a aplikaci výslovného ustanovení Pravidel, když z důvodů shora uvedených účastníci rozhodčího vztahu akceptovali jurisdikci rozhodčího soudu. Z obdobných důvodů se neuplatní ani navrhovaná výkladová pravidla § 35 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, (dále jen „obč. zák.“) či § 266 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, (dále jen „obch. zák.“). Za ve věci nerelevantní označil odvolací soud názor účastníků rozhodčí smlouvy a jejich vůle směřující k tomu, aby žalobci po zpětvzetí žaloby v rozhodčím řízení byla vrácena poměrná část poplatku. Stejně tak nerelevantní považoval odvolací soud námitku žalobce, že je nutné vycházet z výkladových pravidel jiných právních subjektů, tj. jiných než stálých rozhodčích soudů, když postup těchto subjektů není relevantní v této věci a prostor pro užití analogie tak není dán, a to ani pro aplikaci mezinárodních zvyklostí v rozhodčím řízení.

Odvolací soud předestřel, že vycházel ze závazného právního názoru dovolacího soudu a ze skutkové i právní argumentace soudu prvního stupně, načež uzavřel, že žaloba nebyla vzata zpět nejpozději sedm dnů před datem nařízeného prvního ústního jednání ve věci; podmínky pro vrácení poměrné části rozhodčího poplatku tak nenastaly.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost spatřuje v naplnění podmínky uvedené v § 237 o. s. ř., když má za to, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, resp. je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, když odvolací soud v prvé řadě nerespektoval, resp. nesprávně interpretoval předešlé rozhodnutí dovolacího soudu – rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, č. j. 23 Cdo 284/2014-178, kterým bylo předchozí rozhodnutí odvolacího soudu zrušeno z důvodu, že v něm absentoval vlastní výklad ustanovení § 5 Přílohy. Dovolatel dovozuje přípustnost dovolání i na základě skutečnosti, že odvolací soud výslovně odmítl na daný případ aplikovat ustanovení části první, hlavy první, dílu 1 občanského zákoníku s odůvodněním, že se jedná o výklad pravidel rozhodčího soudu a nikoli výklad právního úkonu účastníka, a tudíž výkladová pravidla uvedená v § 2 a § 10 o. z. nelze použít. Tato otázka nebyla podle názoru dovolatele dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešena, resp. má být posouzena jinak.

Podle dovolatele bylo namístě, aby odvolací soud v intencích rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2847/2014 provedl výklad ustanovení § 5 Pravidel, použité výkladové metody výslovně uvedl a odůvodnil; to však odvolací soud neučinil, nýbrž se omezil na závěr, že předchozí výklad použitím analogie se zákonem o soudních poplatcích je nepoužitelný a s ohledem na specifika rozhodčího řízení není možný jiný výklad, než který vede k zamítnutí žaloby. Odvolací soud neuvedl, jakými výkladovými metodami se řídil, zejména se vůbec nevyjádřil k výkladovým metodám uváděným žalobcem, a z jakého důvodu je nepovažuje za správné. Nato dovolatel předestřel možný gramatický a teleologický výklad předmětného ustanovení, přičemž akcentoval výklad, podle něž má být navracena část uhrazeného poplatku do termínu prvního nařízeného jednání, které se skutečně koná, když má za to, že opačný výklad by popíral účel institutu vrácení poplatku.

Dovolatel dále v souvislosti s adekvátností výše Rozhodčím soudem ponechaného poplatku a rozsahu rozhodovací činnosti poukázal na rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 3. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 2407/13. Dovolatel má za to, že v souvislosti s výkladem ustanovení § 5 Pravidel měl odvolací soud postupovat v intencích závazného právního názoru uvedeného ve výše citovaném nálezu Ústavního soudu ČR.

Podle dovolatele specifika rozhodčího řízení nikterak neodůvodňují rozlišování práv účastníka rozhodčího řízení a soudního řízení takovým způsobem, aby výsledkem toho byl zásadně odlišný výklad ustanovení o vrácení poplatku za rozhodčí řízení oproti vrácení soudního poplatku v analogické situaci a při aplikaci textově obdobného ustanovení.

Dovolatel rovněž nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu o nemožnosti aplikace výkladových pravidel, kterých se žalobce dovolával s poukazem na ustanovení § 3030, § 2 a § 10 o. z. Podle dovolatele závěr odvolacího soudu vychází z nesprávného posouzení právní povahy Pravidel, když tato Pravidla zjevně hodnotí jako právní předpis, nikoli jako součást smlouvy. Řád rozhodčího soudu pro vnitrostátní spory, jenž obsahuje Pravidla, je jednostranně vydávaným právním předpisem, nicméně jeho závaznost na straně účastníka řízení je založena dobrovolnou akceptací právních pravidel přijetím rozhodčí doložky. Tento Řád, a tedy i Pravidla, je tak třeba sjednáním rozhodčí doložky ke Smlouvě mezi účastníky považovat za součást Smlouvy. Podle dovolatele se výkladová pravidla obsažená v § 2 a § 10 o. z. vztahují jak na normativní právní akty, normativní smlouvy, tak také na individuální právní akty. Dovolatel je přesvědčen, že na projednávanou věc se vztahuje ustanovení § 2 odst. 1 a odst. 3 o. z., přičemž odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2014, sp. zn. 22 Cdo 2371/2014.

Dovolatel navrhl Nejvyššímu soudu, aby napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání žalobce odmítl, v případě, že by bylo dovolání věcně projednáno, navrhl jeho zamítnutí.

Nejvyšší soud jakožto soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (článek II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

Nejvyšší soud se po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě a osobou oprávněnou zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 o. s. ř.), zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že při řešení dovolatelem vymezené právní otázky (absence výkladu ustanovení § 5 Pravidel) se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (sp. zn. 23 Cdo 2847/2014) a shledal tak dovolání přípustným.

Uvedl-li odvolací soud v napadeném rozhodnutí, že je vázán právním názorem Nejvyššího soudu, od tohoto názoru se odchýlil, když se nevypořádal s výkladem pro věc rozhodného ustanovení § 5 Pravidel, jehož interpretace je mezi účastníky sporná, ačkoliv nutnost výkladu předmětného ustanovení Nejvyšší soud ve svém předchozím zrušujícím rozsudku akcentoval. Odvolací soud v napadeném rozhodnutí pouze zrekapituloval závěr Ústavního soudu v souvislosti s pravomocí soudu k projednání a rozhodnutí v této věci a (neúplně) zjednodušil závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, č. j. 23 Cdo 2847/2014-178, jimiž byl podle vlastního vyjádření vázán při novém posouzení věci. Nato odmítl dodatečný výklad provedený žalobcem, aniž by řádně zdůvodnil, proč tak učinil, pouze konstatoval, že tento dodatečný výklad nemůže obstát, a to ani s poukazem na ustanovení § 2 a § 10 o. z., jelikož tato výkladová pravidla lze použít pouze ve vztahu k výkladu právního úkonu účastníka, v daném případě se však jedná o interpretaci a aplikaci výslovného

ustanovení Pravidel. Z obdobných důvodů odmítl uplatnit výkladová pravidla podle § 35 obč. zák. a § 266 obch. zák. Další dvě námitky uplatněné žalobcem označil za nerelevantní. Bez bližšího odůvodnění odkázal na časový průběh rozhodčího řízení zjištěný soudem prvního stupně a pouze konstatoval, že žaloba nebyla vzata zpět nejpozději sedm dnů před datem nařízeného prvního ústního jednání ve věci; podmínky pro vrácení poměrné části rozhodčího poplatku tak nenastaly.

Z napadeného rozsudku se nepodává, že by odvolací soud provedl výklad mezi účastníky sporného ustanovení Pravidel. Bez řádného výkladu Pravidel, nelze (jak bylo konstatováno již v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2847/2014) dospět k závěru o splnění či nesplnění podmínek pro vrácení části zaplaceného poplatku.

V dané věci je třeba vyjít z Pravidel o nákladech rozhodčího řízení pro vnitrostátní spory, která tvoří přílohu Řádu pro vnitrostátní spory Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky účinných k datu zahájení rozhodčího řízení (dále opět jen „Řád“ a „Pravidla“).

Podle § 5 odst. 1 Pravidel bylo-li zpětvzetí žaloby žalobcem, popř. žaloby navzájem (protižaloby) či námitky započtení dle § 28 odst. 3 Řádu žalovaným v plném rozsahu dopručeno Rozhodčímu soudu nejpozději 7 dnů před datem nařízeného prvního ústního jednání ve věci, vrací se žalobci, popř. žalovanému 50 % rozdílu poplatku zaplaceného z hodnoty žaloby, popř. žaloby navzájem (protižaloby) či námitky započtení a minimálního poplatku.

Podle § 5 odst. 2 Pravidel se minimální poplatek za rozhodčí řízení nevrací.

Z § 1 odst. 2 věty první Pravidel se podává, že poplatky za rozhodčí řízení slouží k částečnému krytí všeobecných nákladů spojených s činností Rozhodčího soudu.

Podle § 2 Pravidel za projednávání sporu Rozhodčím soudem se vybírá poplatek podle hodnoty předmětu sporu, který je povinen zaplatit žalobce při podání žaloby a žalovaná při podání žaloby navzájem (protižaloby), popřípadě při uplatnění protinároku námitkou započtení podle § 28 odst. 3 Řádu. Dokud není poplatek zaplacen, žaloba, popř. protižaloba nebo námitka započtení se neprojednává. Není-li poplatek zaplacen ani v dodatečné lhůtě, řízení se zastaví.

Podle přílohy k Pravidlům činí poplatek 3 % z hodnoty předmětu sporu, nejméně však 7 000 Kč, nejvýše 1 000 000 Kč.

Podle § 26 odst. 1 věty první Řádu se spor projednává v neveřejném zasedání. Podle § 26 odst. 5 Řádu ústní jednání může být podle potřeby odročeno na návrh strany nebo z podnětu rozhodčího senátu. Podle § 26 odst. 6 Řádu návrh na změnu termínu ústního jednání musí být podán nejméně dva dny před termínem ústního jednání, aby mohla být informována protistrana a členové rozhodčího senátu. O návrhu rozhodne rozhodčí senát.

Podle § 29 Řádu rozhodčí senát je podle okolností případu oprávněn vyzvat v každém stadiu strany k uzavření smíru a uvést návrhy, doporučení a podněty, které podle jeho názoru mohou přispět k jeho uskutečnění.

Podle § 42 Řádu Rozhodčí soud může na podaný návrh v rámci své pravomoci (§ 1) provést dobrovolné smírčí řízení o vzneseném nároku, a to bez ohledu, zda v daném případě byla uzavřena rozhodčí smlouva (odst. 1). Smírčí řízení se provádí jen tehdy, souhlasí-li s tím také druhá strana. Řízení se koná před smírčím výborem složeným z tajemníka, který předsedá, a ze dvou členů, z nichž po jednom jmenuje každá ze stran (odst. 2). Strany přednesou svá stanoviska při jednání, svolaném tajemníkem k provedení smírčího řízení. Výsledkem jednání má být návrh smíru, který strany mohou přijmout nebo zamítnout (odst. 3). Návrh smíru, který smírčí výbor stranám po provedeném smírčím

řízení doporučí, nemůže být stranám na újmu v případném dalším sporu. Rovněž také nemůže být stranám na újmu, cokoli během smířčího řízení přednesly (odst. 4). Poplatek za smířčí řízení činí jednu polovinu poplatku placeného při rozhodčím řízení. Poplatek se platí předem a každá ze stran hradí jednu polovinu (odst. 5).

Mezi účastníky panuje spor o tom, zda má žalobce právo na vrácení 50 % rozdílu poplatku zaplaceného z hodnoty žaloby a minimálního poplatku, když poté, co bylo již dvakrát nařízeno první jednání ve věci, které však na žádost obou stran sporu (z důvodu jednání stran o smírném řešení věci) bylo pokaždé (tj. dvakrát) žalovaným odročeno, vzal žalobce svou žalobu zpět z důvodu mimosoudního narovnání sporu (a to ještě před tím, než bylo žalovaným nařízeno další první jednání ve věci).

Vzhledem k tomu, že Řád ani Pravidla jednoznačně neupravují shora popsanou situaci, je třeba vycházet z textu ustanovení § 5 Pravidel, který upravuje podmínky, za nichž žalovaný navrácí část zaplaceného poplatku žalobci, jakož i z účelu předmětné právní úpravy a úpravy obdobných situací, na něž předmětný právní předpis pamatuje.

Z ustanovení § 5 Pravidel se podává, že příslušná část poplatku se žalobci vrátí (vždy), když vezme žalobu zpět nejpozději 7 dnů před datem žalovaným nařízeného prvního ústního jednání ve věci. Pokud žalovaný dobrovolně v souladu s § 26 odst. 5 Řádu rozhodne o odročení jednání (ať už z důvodu na straně účastníka či rozhodčího soudu), a následně dojde k opětovnému nařízení prvního jednání ve věci, jedná se stále o nařízené první jednání ve věci, které zmiňuje § 5 Pravidel. Z předmětného ustanovení se podává, že právo žalobce na vrácení příslušné části zaplaceného poplatku je vázáno na zpětvzetí žaloby ve lhůtě 7 dnů před nařízeným prvním jednáním ve věci, nikoli na první nařízení (prvního) jednání ve věci. Pokud Rozhodčí soud přistoupí k odročení již nařízeného prvního jednání ve věci a v důsledku toho je (zcela pochopitelně) opětovně nařízeno první jednání ve věci, žalobce splní podmínky pro vrácení části poplatku ve smyslu § 5 Pravidel tehdy, když vezme žalobu zpět alespoň 7 dnů před nařízeným prvním jednáním ve věci. Jiný výklad než výše uvedený by vedl k odepření práva žalobce na vrácení příslušné části zaplaceného poplatku, ačkoliv splnil žalovaným stanovené podmínky a vzal žalobu zpět před nařízeným prvním jednáním ve věci (jak předpokládá § 5 Pravidel).

Při výkladu předmětného ustanovení je rovněž třeba přihlížet k tomu, že pravidlo obsažené v § 5 Pravidel je výsledkem svobodné vůle žalovaného, jakožto tvůrce Řádu a Pravidel. Žalovaný neměl povinnost stanovit pravidla pro vrácení části poplatku v případě zpětvzetí žaloby či z jiného důvodu. Sám se rozhodl bonifikovat žalobce za to, že v určité (pro žalovaného přiměřené) lhůtě vezme žalobu zpět a žalovaný se tedy předmětem sporu nebude muset meritorně zabývat. Obdobně jako v občanském soudním řízení je tato úprava výrazem zájmu na mimosoudním řešení sporů, a tudíž představuje motivaci žalobce na mimosoudním vyřešení daného sporu. Tento závěr je patrný též z úpravy § 29 Řádu, podle nějž je rozhodčí senát oprávněn vyzvat strany k uzavření smíru v každém stadiu a uvést návrhy, doporučení a podněty, které podle jeho názoru mohou přispět k jeho (smíru) uskutečnění. Pokud žalovaný vyjádřil ochotu vrátit významnou část již zaplaceného poplatku v případě, že žalobce vezme žalobu zpět ve lhůtě alespoň 7 dní před nařízeným prvním jednáním ve věci, tj. alespoň 7 dní předtím než by se měl soud meritorně zabývat předmětným sporem, není rozumného důvodu, proč by v případě, kdy na základě vlastního rozhodnutí žalovaný umožnil odročit první jednání ve věci a tudíž se stále nemusel věcí meritorně zabývat, měla být situace jiná.

Žalovaný je navíc za podmínek uvedených v § 42 Řádu oprávněn na návrh provést dobrovolné smířčí řízení o vzneseném nároku, přičemž v takovém případě činí poplatek (za smířčí řízení) jednu polovinu poplatku placeného při rozhodčím řízení.

Pokud tedy žalovaný v důsledku vlastní činnosti směřující ke smírnému vyřešení sporu vyměřuje

stranám pouze polovinu poplatku, který by žalobce hradil při (klasickém) rozhodčím řízení, je zcela pochopitelné, že žalobce byl utvrzen v přesvědčení (při znalosti formulace obsažené v § 5 Pravidel), že mu náleží vrácení poloviny rozdílu zaplaceného poplatku a minimálního poplatku v souladu s § 5 Pravidel, v případě, kdy od samého začátku řízení informoval žalovaného o snaze vyřešit spor mimosoudně a z jednání obou stran rozhodčího řízení bylo zjevné, že směřují ke smírnému vyřešení sporu, k čemuž nakonec dospěli bez participace žalovaného, a to před tím, než se konalo první jednání ve věci, přičemž žalovaný byl o této skutečnosti vyrozuměn alespoň 7 dnů předtím, než (odročené) první jednání ve věci nařídil. Nebylo by navíc spravedlivé, aby se žalovaný dovolával sporného textu právní normy, který sám vytvořil, v neprospěch žalobce.

Z výše uvedeného je tedy patrné, že obsahem ustanovení § 5 Pravidel je závazek žalovaného vrátit žalobci 50 % rozdílu zaplaceného poplatku z hodnoty žaloby a minimálního poplatku v případě, kdy žalobce vezme zpět žalobu ve lhůtě alespoň 7 dnů před (byť opakovaně) nařízeným prvním jednáním.

Ze skutkových zjištění nalézací soudů vyplývá, že se smluvní strany podřídily těmto procesním pravidlům Rozhodčího soudu a neujednaly si ve smyslu § 13 odst. 3 zákona o rozhodčím řízení jinak.

Ze shora uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný.

Nejvyšší soud jej proto podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud v odpovídajícím rozsahu (tedy vyjma části, která nebyla dotčena zrušujícím rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, č. j. 23 Cdo 2847/2014-178), včetně závislého výroku o náhradě nákladů řízení, i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení [§ 242 odst. 2 písm. b), § 243e odst. 2 o. s. ř.].

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Insolvence, zástavní právo](#)
- [Dědictví](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Restituce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost soudu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Žaloba pro zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zdravotní služby \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Popření pohledávky](#)
- [Pojištění](#)
- [Odpovědnost státu za újmu](#)